

**Sprawozdanie Wójta z realizacji zadań
z zakresu wspierania rodziny za rok 2021
oraz potrzeby związane z realizacją zadań
na rok 2022**

I. PODSTAWA PRAWNA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lutowiskach od stycznia 2012 r. realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2328 ze zm.) .

Zarządzeniem Nr 58/2012 z dnia 26 czerwca 2012 r. Wójt Gminy Lutowiska zlecił Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Lutowiskach realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Nr 1/2013 Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lutowiskach z dnia 24 stycznia 2013r. wprowadził „ Procedury działań podejmowanych przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

Art. 179 ust. 1 określa, że w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadania.

II. ZADANIA GMINY WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
 - tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
 - tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez;
- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

- b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 pomoc rodziny wspierającej ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
 - sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 zadania ministra właściwego do spraw rodziny ust. 3;
 - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zgodnie z art.177 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań zleconych gminy należy:

- wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art. **187a** *rządowy program wsparcia rodzin z dziećmi* ust. 1.
- realizacja zadań zleconych z zakresu administracji rządowej zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez wojewodę.

III. WSPIERANIE RODZINY

Zgodnie z art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej :

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- pracy z rodziną;
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zgodnie z art. 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Podstawowym zadaniem w/w Zespołu jest prowadzenie wzmożonych działań mających na celu pomoc osobom i rodzinom w zakresie:

- poprawy funkcjonowania osób i rodzin w środowisku społecznym, rozwijanie i wzmocnienie ich aktywności oraz samodzielności życiowej.
- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i zapobiegania zjawiskom konieczności umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych,
- świadczenia pracy socjalnej na rzecz tych osób i rodzin,
- wnioskowania o pomoc, o której mowa w ustawie o pomocy społecznej.

W roku 2021 asystent rodziny pracował z 6 rodzinami, które wychowują łącznie 13 dzieci.

Rodziny wymagały pomocy w zakresie :

- Wsparcia informacyjnego;
- wsparcia instrumentalnego;
- wsparcia emocjonalnego;
- pedagogizacja rodzin.

Praca socjalna jest świadczeniem niepieniężnym, ale wspierana jest pomocą finansową, która udzielana jest rodzinom zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Jest ona działaniem ukierunkowanym na budzenie potrzeb, sił i motywacji klientów do zmiany tak, by potrafili sami znajdować rozwiązanie własnych problemów, by wyrazili chęć i gotowość do pracy nad podnoszeniem swoich umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i do prowadzenia

gospodarstwa domowego oraz by stwarzali warunki do bezpiecznego życia i rozwoju swoich dzieci.

Powszechnie uznaje się, że rodzina jest instytucją, która wymaga szczególnego zabezpieczenia ze strony państwa, ze względu na swoje ogromne znaczenie dla społeczeństwa i jednostki. W rodzinie wychowują się dzieci, które w przyszłości będą pełnić wiele ról społecznych i należy dołożyć wszelkich starań żeby mogły wzrastać w poczuciu bezpieczeństwa i godności. Zmieniające się dynamicznie warunki życia polskich rodzin generują u części rodziców różnorodne problemy, których nie potrafią rozwiązać samodzielnie i wymagają wsparcia ze strony służb socjalnych.

W roku 2021 36 rodzin z ilością osób w rodzinie 92 skorzystały w tut. Ośrodku z pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodzin przez pracowników socjalnych

Tut. Ośrodek realizował „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Lutowiska na lata 2020 – 2023” , który został zatwierdzony i przyjęty do realizacji Uchwałą Nr XIII/71/2020 z dnia 13 marca 2020r. przez Radę Gminy Lutowiska

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2020r, poz. 821 ze zm.).

Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny należy do zadań własnych gminy. „Gminny program wspierania rodziny” skierowany jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Głównym założeniem programu jest tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny oraz jej prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe programu to:

- Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w celu przywrócenia rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji.
- Promowanie właściwych postaw rodziny.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2021 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lutowiskach był zatrudniony na ½ etatu 1 asystent na umowę o pracę.

Wynagrodzenie asystentów było częściowo sfinansowane z dotacji **(środki Wojewody- 1000,00 zł.)** w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2020”. Wydatkowana kwota wkładu własnego do wynagrodzenia wyniosła **14 878 zł. Łącznie wydatkowano 15 878,00 zł.**

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i dokonaniu analizy sytuacji rodzinnej, pracownik socjalny, jeżeli uzna za zasadne, występuje do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku, kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny. Praca z rodziną prowadzona jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Wówczas prowadzone są działania w kierunku powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.

Zakres obowiązków asystenta rodziny został wyszczególniony w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rolą asystenta jest pomoc rodzinie w poprawie jej sytuacji życiowej, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych. Ponadto asystent wspiera aktywność społeczną i zawodową rodziny, motywuje jej członków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Do zadań asystenta należy także: motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców kształtujących prawidłowe wzorce rodzicielskie i umiejętności psychospołeczne, interwencje w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci. Praca asystenta rodziny przybiera formę socjalno-wychowawczą. Asystenci uczą rodziców, jak prawidłowo wychowywać i sprawować opiekę nad dziećmi, między innymi przekazują informacje na temat prawidłowych postaw rodzicielskich, sposobów komunikowania się,

metod wychowawczych, uświadamiają rodziców jaką pełnią rolę wobec dzieci, pokazują korzyści z tworzenia pozytywnych wzorców. Dostarczają informacji dotyczących sposobów i miejsc spędzania wolnego czasu z dziećmi. Modelują zachowanie rodziców względem dzieci. W czasie kontaktów z rodziną pokazują, jak spokojnie rozmawiać z dziećmi, jak wydawać polecenia i je egzekwować, jak pomagać dzieciom w odrabianiu lekcji. Prowadzą treningi umiejętności wychowawczych oraz organizacji dnia codziennego, w tym podziału obowiązków między członków rodziny. Zachęcają do okazywania dzieciom miłości. Motywują rodziców do dbałości o edukację i rozwój dziecka, do kontrolowania osiągnięć szkolnych dzieci, pokazywania korzyści z uczęszczania dziecka do szkoły, przedszkola czy żłobka. Towarzyszą w kontaktach z nauczycielami, pedagogiem. W razie niepokojących objawów w zachowaniu dziecka motywują rodziców do zdiagnozowania poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub innych poradniach specjalistycznych.

Praca asystenta rodziny jest procesem długofalowym, a prowadzone działania, aby odniosły zamierzony skutek muszą być cały czas utrwalane, dlatego tak jak w latach poprzednich również w roku 2021 asystent pomagał rodzinom w rozwiązywaniu codziennych spraw socjalno-bytowych. Asystent towarzyszy członkom rodziny w urzędach, ośrodkach zdrowia i innych instytucjach, modelując i trenując umiejętności społeczne służące realizacji różnych spraw. Udzielali informacji oraz poszerzali świadomość w zakresie przysługujących klientom praw. Asystent rodziny współpracuje ze środowiskiem lokalnym, z Sądem Rejonowym w Lesku, kuratorami zawodowymi i społecznymi, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy w Ustrzykach Dolnych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lutowiskach, instytucjami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Prowadzą również działania pośrednie, polegające na łączności z innymi pracownikami służb społecznych, czyli doraźnych kontaktach służących wymianie informacji w sprawach dotyczących rodziny lub wsparciu.

W 2021 r. asystent współpracował z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i uczestniczył w 1 w **spotkaniu** grupy roboczej w celu udzielenia rodzinie kompleksowej pomocy.

Kolejnym zadaniem asystenta jest dokumentowanie pracy z rodziną, dokonywanie okresowej, co najmniej półrocznej oceny sytuacji rodziny i przekazywanie jej podmiotowi zatrudniającemu asystenta.

Podstawą działania asystentów rodziny jest plan pracy z rodziną, opracowywany i realizowany we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Opracowany przez asystenta plan pracy z rodziną określa zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawiera terminy realizacji zaplanowanych działań oraz przewidywane efekty. Ponadto asystenci rodzin prowadzą karty pracy asystenta rodziny dokumentujące każde spotkanie asystenta z rodziną i opis działań przeprowadzonych z rodziną.

Aby praca z rodziną przynosiła efekty stosowane są wielokierunkowe formy pomocy. W celu prawidłowej realizacji zadania asystent w roku 2021 uczestniczył w szkoleniach:

1. „Profesjonalna praca asystenta rodziny – od trafnej diagnozy do asertywnej oceny”
2. „Dziecko w rodzinie przemocowej”
3. „Vademecum dla osób przetwarzających dane”

1. Praca z rodziną w formie pomocy terapeutycznej.

Trudne wydarzenia rodzinne i kryzysy mogą łatwo przytłoczyć rodziny i jej członków. Złe wzorce i szkodliwe strategie radzenia sobie w takich sytuacjach mogą spowodować zahamowanie i uczucie stagnacji w rozwoju rodziny. W terapii, rodzina pracuje z terapeutą nad lepszym zrozumieniem relacji rodzinnych. To zrozumienie ujawnia obszary siły, dzięki którym rodzina może przejść przez kryzys a także obszary konfliktu lub dysfunkcji, nad którymi trzeba pracować. Razem, rodzina i terapeuta, pracują nad sposobami naprawy i poprawy stosunków rodzinnych.

We wszystkich rodzinach była jednocześnie prowadzona praca wspierająca w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, socjalnych, w tym w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz planowaniu wydatków, a także innych obowiązkach, jakie powinni wypełniać rodzice względem swoich dzieci.

Rodziny objęte pracą asystenta rodziny

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Łączna liczba dzieci w rodzinach
2018	7	16
2019	7	16
2020	8	18
2021	6	13

Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach oraz samokształcenie.

W roku 2021 asystent rodziny uczestniczył w następujących szkoleniach:

4. „Profesjonalna praca asystenta rodziny – od trafnej diagnozy do asertywnej oceny”
5. „Dziecko w rodzinie przemocowej”
6. „Vademecum dla osób przetwarzających dane”

IV. WSPÓLFINANSOWANIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 176 pkt. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek realizuje zadania dotyczące współfinansowania przez gminę kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej, tj; rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym:

10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

50% w trzecim roku pieczy zastępczej.

W roku 2021 w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało **2 dzieci** .

Łączna kwota współfinansowanych kosztów za pobyt dzieci w pieczy zastępczej wyniosła **14 229, 01 zł.**

Art. 8 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje do pracy z rodziną w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka jest rodzina, to też umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Główną przyczyną, z powodu której dzieci trafiły do pieczy zastępczej, jest uzależnienie rodziców od alkoholu, a tym samym brak zaspakajania podstawowych potrzeb dzieci oraz gdy jest zagrożone życie i zdrowie dzieci. Tut. Ośrodek zanim wystąpi z wnioskiem do Sądu o zainteresowanie się sytuacją dzieci w rodzinie, podejmuje określone formy działania we współpracy z instytucjami, które w swoim zakresie obowiązków mają wpisaną pomoc dziecku i rodzinie. Jeżeli rodzice nie podejmują współpracy, a sytuacja dziecka jest zagrożona wówczas o sprawie zostaje powiadomiony Sąd. W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej , z rodzicami podejmowana jest dalsza współpraca asystencka na rzecz powrotu dzieci do rodziny biologicznej. Jednak z doświadczenia tut. Ośrodka wynika, że niewielu rodziców podejmuje wyzwanie, jakim jest podjęcie działań, aby dzieci mogły wrócić do domu rodzinnego.

Ponadto pracownicy socjalni przeprowadzają średnio co pół roku analizę sytuacji rodziny biologicznej, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. W przeprowadzanej analizie brane są pod uwagę między innymi warunki mieszkaniowe, sytuacja zawodowa ,relacje z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, powody umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną. Tak przeprowadzona analiza daje obraz, czy rodzice biologiczni chcą podjąć współpracę na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej oraz czy nie występują przesłanki uniemożliwiające podjęcie takiej współpracy. Dzieci trafiają również do pieczy zastępczej sprawowanej przez dziadków, którzy wnioskuje do Sądu o ustanowienie ich rodziną zastępczą spokrewnioną dla wnuków, gdy rodzice nie są w stanie opiekować się dziećmi. Te działania zazwyczaj odbywają się poza wiedzą Ośrodka , gdy rodzina nie korzysta z żadnych form pomocy i nie dochodzą żadne sygnały ze środowiska. W takich przypadkach Ośrodek dopiero otrzymuje informację, kiedy z Powiatowego Centrum Pomocy

Rodzinie otrzymuje komplet dokumentów dziecka dotyczący odpłatności za pobyt w pieczy zastępczej.

W roku 2022 tut. Ośrodek w dalszym ciągu będzie realizował zadania w ramach „Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2020-2023”.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań gminy należy tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego. **Zgodnie z art. 18 ust. 2** w/w ustawy placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 lub W roku 2020 tut. Ośrodek w dalszym ciągu będzie realizował zadania w ramach „Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2020-2023

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań gminy należy tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego. **Zgodnie z art. 18 ust. 2** w/w ustawy placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta.

Placówki wsparcia dziennego są jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny w zakresie pomocy i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i są miejscem, gdzie dzieci i młodzież mogą uatrakcyjnić formy spędzania czasu wolnego. Placówki obejmują pomocą całą rodzinę, pełnią również istotną rolę wspierającą w sytuacjach trudnych i kryzysowych, mogąc przyczynić się do ich rozwiązania.

Gmina Lutowska ze względów ekonomicznych nie będzie tworzyć placówek wsparcia dziennego, natomiast w ramach ścisłej współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ustrzykach Dolnych będzie zabezpieczać miejsca w placówkach tworzonych przez Powiat.

Potrzeby związane z realizacją zadań w roku 2022

Zadaniem priorytetowym w roku 2022 przez służby pomocy społecznej będzie monitorowanie sytuacji rodzin ze szczególnym uwzględnieniem osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe i rodzin z dziećmi po okresie izolacji spowodowanej epidemią Covid -19 , która w ocenie psychologów i psychiatrów mogła spowodować stany lękowe i depresyjne. W Zespole Szkół istnieje pilna potrzeba prowadzenia programów profilaktycznych w ramach których uczniowie otrzymają profesjonalne wsparcie i programów dla rodziców wzmacniających więzi rodzinne i zwiększających kompetencje rodzicielskie w obszarze sfery opiekuńczo-wychowawczej. Należy wzmocnić współpracę interdyscyplinarną pomiędzy wszystkimi instytucjami oraz ze wspólnotą samorządową, co pozwoli na wielopłaszczyznowe rozwiązywanie problemów rodziny i problemów danej społeczności lokalnej.

Sporządził:
p.o. Kierownik GOPS
Hubert Tuleja